

Sababootaa fi Furmaata Waliin Oduu Warra duubatti deebiâ€™anii-Kutaa 4

Description

Erga fooyyaâ€™anii fi Islaama qabatanii booda duubatti deebiâ€™uuf wantoota sababa taâ€™an ilaallu jalqabnee jirra. Dhugumatti wanti sodaachisaan erga guddatanii booda xiqqaachu, erga kabajamanii booda salphachuu, erga fuulli iimaanaan ife booda kufrii fi maâ€™asiyaan fokkachuudha. Sababoota kanatti nama geessan keessaa mee muraasa ammas ilaalu itti haa fufnu:

3-Gara Kophaa taâ€™uutti dabuu

Uumamaanu namni hawaasa waliin jiraachu jaallata, isaanitti boohara. Islaamni haalota garii keessatti kophaa taâ€™uu jajjabeesse jira. Garuu hundeen walitti makamuu fi waliin jiraachuudha. Imaamu Al-Khaxxaabi kitaaba bareedaa â€œAl-Uzlah (Kophaa taâ€™uu)â€ jedhu qaba. Kophaa taâ€™uun sababoota nama mucuceessanii fi fooyyaâ€™iinsa booda duubatti deebiâ€™an keessaa tokko akka taâ€™e asitti nan dhiyeessa.

Dargaggeessi yommuu Islaama qabatu nama isa barsiisu, qajeelchu fi tarkaanfi tarkaanfin karaa kanarra akka deemu isa kakaasu isa barbaachisa. dhugumatti kophaa taâ€™uun karaa Islaama qabachuu irraa dargaggeessa fageessuuf tarkaanfi sheyxaanni fudhatuudha. Gariin namaa yommuu kophaa taâ€™uu ilaachisee falmu faaydalee muraasa ni kaaâ€™a. Isaan keessaa: beekumsa barbaadu, nafsee ofii barsiisuu fi qorachuu, nafsee ibaadaa akka amaleefattu gochuu fi kanneen biroo. Garuu namni gadi fageesse yaadu, walitti makamuun beekumsa barbaadu, nafsee ofii leenjisuu fi wantoota armaan olii galmaan gahuuf yeroo qoodu irraa nama hin dhoowwu. *Kophummaan balaalefatamee guutumaan guututti namoota irraa addaan cituudha.*

Muâ€™minni namootaan akka walitti makamuu isarraa eeggama. Rasuulli (SAW) sahaabota isaa walitti qabamu (jamaâ€™aa taâ€™utti) ajaja. Kophaa taâ€™uu fi addaan faffacaâ€™uun sheyxaanaa irraa akka taâ€™e isaaniif ibse. Abu Saâ€™alabah Khushaniakkana jedha: Yommuu namoonni bakka wayii qubatan, sholoqoo (huuraa) fi sulula keessatti addaan faffacaâ€™u. Ergamaan Rabbii (SAW) ni jedhan: â€œ**Sholoqoo fi sulula kana keessatti faffacaâ€™uun keessan sheyxaana irraayyi.**â€ Kana booda namoonni bakka kamiyyuu hin qubannee walitti kan dabalaman yoo taâ€™an malee. Hangaakkana jedhamutti: osoo uffanni diriirfamee isaan hundaa ni haguugaa ture.â€ [Sunan Abi Daawud 2628](#)

Namni yommuu maatii fi hiriyyoota isaa irraa kophatti buhu, haala salphaan kan adamfamuu fi dogongora keesatti kufuu taâ€™a. saniifi Rasuulli (SAW)akkana jedhan: â€œ**Jeedalli hoolaa addatti baate qofa nyaatti.**â€ [Sunan An-Nisaaâ€™i-847](#)(Akkuma kana sheyxaannis nama jamaâ€™aa irraa kophatti bahe jallisa. Sheyxaanni akka jeedalaati.)

Kanaaf, dargaggoota nan akeekachiisa, akkanas isaaniin jedha: gowwoomsaa fi waswasaa (hasaasa) sheyxaanaa irraa of eeggadhaa. Namoota isiniin dura darban irraa barnoota fudhaa.

Namni yommu hiriyyoota isaa irraa adda bahu addummeen (loneliness) isatti dhagahama. Nafseen isaa walitti makamu akka barbaaddu ni arga. Beekumsa barbaaduu fi ibaadaa gochuu sababeefachuun hiriyyoota gaggaarii duraan addaan bahetti deebiâ€™uuf ni dharraâ€™a. Ergasii mala yommuu dhabu hiriyyoota babbadootti deebiâ€™a.

Kophummaan badii balaa baayâ€™ee qabu fi namni shakkii fi fedhii lubbuutti akka kufuuf sheyxaanaaf karaa kan banuudha. (Yommuu kophaa taâ€™an hasaasni sheyxaanaa namatti baayâ€™ata. Kana hubachuuf yommuu jamaâ€™aan salaattu fi addatti salaattu itti xinxalli. Yommuu jamaâ€™aan salaattu, hasaasni (waswasaan) sheyxaanaa ni hirâ€™ata. Yommuu kophaa salaattu immoo sitti baayâ€™ata. Hanga rakaâ€™aa meeqa akka salaatte dagattu geessutti sitti wasawasa.)

Seena

Shakkii hin qabu kophaa taâ€™uun sadarkaalee qaba. Tarii hundarra badaan maatii fi firoota irraa fagaachudha. Seena dargaggeessa tokkoo wagga kudha sadii dura argame asitti nan kaasa. Dargaggeessi kuni miseensa maatii badhaadhinna qabu irraa kan taâ€™eedha. Warri kheyri mallattoo gaarummaa isarraa ni argan. Isaanitti akka dabalamuus isa ni gaafatan. Garuu abbaan isaa kanarraa isa dhoowwe. Kadhaa cimaa boodaa abbaan isaaniin wali gale. Osoo yeroon dheeraan hin darbin yoosu ifni iimaanaa jirenyaa dargaggeessa kanaa irraa mulâ€™achuu eegale. Garuu yeroo muraasan booda dargaggeesi kuni maatiin marfamuun isaa Islaama qabchu irratti akka isa hin gargaarretti itti dhagahame. Kanaafu, mana abbaa isaa keessatti kophatti adda bahuu murteesse. Garuu jirenyaa kanarratti obsuu hin dandeenye. Kanaafu, gara maatiitti deebiâ€™u ni murteesse. Haa taâ€™uu malee, maâ€™asiyaa fi badii isaanii waliin hirmaachuun isaanitti makame.

Jalqabuma irratti maatii irraa kophatti bahuu dhiisee isaan fooyyessuun, waan gaariitti ajajuu fi badii irraa dhoowwun isaaf hin wayyu turee? Gargaarsi Rabbuma irraa barbaadama.

Sababoota fooyyaâ€™iinsa booda duubatti akka deebiâ€™an nama taasisan keessaa:

- 1.Duâ€™aayitti xiyyefannoo kennuu dhiisu
- 2-Rabbii oltaâ€™aa irraa qajeelcha kadhachuu dhiisuu
- 3-Gara Kophaa taâ€™uutti dabuu
- 4-Sababa kana kutaa itti aanu keessatti ni ilaalla. In sha Allah

Min Akhbaaril Muntakisiina maâ€™al asbaabi wal ilajifuula 21-23

Date Created

December 13, 2020

Author

admin